

ประจําปีงบประมาณ ๒๕๕๕

บทคัดย่อ

งานวิจัยชิ้นนี้มุ่งเน้นการศึกษาทางด้านเทคนิควิเคราะห์ภาชนะดินเผา จากแหล่งเตาเผาบ้านดี จังหวัดปัตตานี โดยภาชนะดินเผาดังกล่าวนี้ เป็นภาชนะดินเผาเนื้อดินที่ได้รับการกำหนดอายุอยู่ในช่วงพุทธศตวรรษที่ 22-23 ซึ่งเป็นช่วงที่ปัตตานีโบราณอยู่ในยุคเจริญรุ่งเรืองทางด้านการค้าขาย ตัวอย่างของภาชนะดินเผาที่นำมาวิเคราะห์ เป็นภาชนะดินเผาที่ได้จากการขุดค้นทางโบราณคดีอย่างเป็นระบบ การวิเคราะห์ภาชนะดินเผา ดำเนินการโดยวิธีทางวิทยาศาสตร์ 2 กรรมวิธีด้วยกัน ได้แก่ การวิเคราะห์ด้วยวิธีสีลาวรรณา และการวิเคราะห์ด้วยกล้องจุลทรรศน์อิเล็กตรอนแบบส่องกราด ร่วมกับเทคนิคการวัดการกระจายพลังงานของรังสีเอกซ์ เพื่อศึกษาวัตถุดิบ แหล่งวัตถุดิบ และเทคนิควิธีการผลิตภาชนะดินเผาของเตาบ้านดี ว่ามีกรรมวิธีอย่างไร

ผลการศึกษาพบว่า ภาชนะดินเผาจากเตาบ้านดีเป็นภาชนะดินเผาประเภทเนื้อดิน ดินที่นำมาใช้เป็นวัตถุดิบมาจากแหล่งดินที่มีลักษณะพื้นที่แบบที่ราบลุ่มบริเวณชายฝั่งทะเล เป็นเนื้อดินธรรมชาติที่มีทรายปะปนเป็นองค์ประกอบหลักในดิน แต่ไม่มีส่วนผสมใดๆปะปน มีการขึ้นรูปด้วยแป้นหมุน ตกแต่งภาชนะด้วยการกดประทับจากแม่พิมพ์ ในขณะที่อุณหภูมิการเผาไม่เกิน 400-550 องศาเซลเซียส

Abstract

This research aimed at the archaeometric study of ancient potteries from Ban Dee kilns, Pattani province. These earthenware potteries were dated between 17th -18th centuries, when Pattani's trade was flourishing. The samples used in this study were systematically excavated from archaeological sites and analyzed through petrographic analysis, scanning electron microscopy and energy dispersive x-ray spectroscopy (SEM-EDX) in order to examine the pottery fabric, sources of raw materials and production techniques and processes.

The analysis showed that primary raw material of earthenware potteries at Ban Dee was clay with Silica as the major mineral from coastal lowlands. Wheel throwing technique was employed in the production. The potteries were decorated through mold stamping while the burning temperature was between 400-550° C.

*Prince of Songkla University
Pattani Campus*